

Lydia Nilsson, Café du Nord, Vilhelmina

Född: Gavelin 1879-06-01 i Malgovik.

Död: 1950-01-08 i Vilhelmina

Av Laila Eliasson, Vilhelmina museum

Den 1 juni 1879 föddes Lydia Kristina Gavelin i byn Malgovik. Hon var det sjunde barnet i en skara av sju. Två av hennes äldre syskon, Jonas Ulric och Nanna Ottilia dog redan som små i difteri. De övriga fem syskonen, Olof Petter, Lars Teofilus, Jonas Erik och Nils Elis uppnådde emellertid vuxen ålder.

*Hans och Lydia. Foto: H. Hoof
© Vilhelmina kommuns
fotoarkiv*

Föräldrarna hette Jonas Petter Olsson Gavelin, född 1840 i Malgovik och Stina Matilda Larsdotter född 1836 i Volgsele. Här kan jag passa på att nämna att Stina Matildas far Lars Larsson var en bror till min farfars farfar Salomon Larsson. Båda Larssönerna var i sin tur barnbarn till den lappfödde (i Norge) Lars Anundsson Norlin Grårock som tjänade som båtsman i drygt 30 år i den Ångermanländska krigsflottan, innan han pensionerades och hjälpte sina två söner Erik och Lars att uppta ett nybygge vid Hornforsen i Volgsele 1785.

Men för att återgå till Lydia så kom hon först att ingå äktenskap med Hans Skog född 1875 i Alanäs i Jämtland. Med honom fick hon tre barn, John, Hjalmar och Naime. Dessutom kom hon att ta hand om en pojke, Klas, vars mamma bodde i Stockholm. Mamman hade arbetat som hembiträde hos en fin familj i Stockholm och blivit med barn med sonen i huset. Eftersom det vid den här tiden var svårt för en kvinna som fött barn utom äktenskap, att kunna försörja sig och barnet satte hon in en annons i tidningen under rubriken ”Obemärkt”. I annonsen framgick det att hon skulle betala en summa pengar till den familj som lät henne föda barnet i deras hem och därefter tog hand om barnet.

*Lydias första café. Foto: F. Svantesson 1931.
Vilhelmina kommuns fotoarkiv.*

En familj i Vilhelminatrakten nappade på annonsen. Nu hände det sig att en gammal same råkade passera huset där den nyfödde pojken och modern befann sig, då han fick höra någon gråta av förtvivlan inne i stugan. Han knackade på dörren för att få veta vad som stod på, men familjen i huset släppte inte in honom. Han smög sig då runt huset och knackade på fönstret till det rum där han hörde gråten. Den nyblivna modern öppnade då fönstret och bönade och bad: ”Snälla, snälla, hjälp mig härifrån!”

Det visade sig att i huset rådde stor nöd och fattigdom, så familjen hade endast svarat på annonsen för att få tjäna en slant. Någon önskan eller omtanke om ett fosterbarn var det aldrig frågan om. Samen begav sig då till Lydia och bönade och bad att Lydia skulle ta sig an barnet. Att Lydia blev utvald som fostermor berodde på att hon ansågs ha ett väldigt gott hjärta.

Lydias man, Hans, hade dock en förkärlek för starkvaror, med ett medföljande hemskt humör när han förtärde dem, vilket gjorde en skilsmässa oundviklig. De gick skilda vägar 1925. Vid tiden före skilsmässan hade Lydia haft sin 20-åriga dotter Naemi inneboende samt Naemis dotter Gerd. I samband med skilsmässan blev Lydia tvungen att ta ett jobb som kokerska på hotell Gästis och fick då ett rum på gästgiveriet. Dottern Naemi fick arbete i Åsele och hennes lilla dotter Gerd hamnade då hos Naimes bror Hjalmar Skog och hans fru Lisa.

Avsändare:
Lappmarkens släkt- och bygdeforskare
Tingsgatan 1
912 33 Vilhelmina

För att kunna sammanföra familjen igen insåg Lydia att hon måste göra något av egen kraft. Hon fick idén att öppna ett café men saknade de medel som krävdes. Förvissad om att förverkliga sin idé insåg hon att hon måste försöka låna pengar, men sannolikheten att banken skulle bevilja en ensamstående mor ett lån var ganska liten. Lydia tog då modet och frågade en välbärgad men snål bonde i trakten, om han kunde ställa upp som borgenär, vilket han gjorde. Ett tecken på att Lydia rönt ett gott anseende bland ortsbefolkningen.

Huset i kyrkstaden där Lydia drev Café Du Nord. Foto: Cecilia Yttergren. Vilhelmina museum 2008.

Det första caféet öppnade hon i skräddarmästare Erik Almroth hus på Bondegatan. Han upplät övervåningen till Lydia för hennes caféerörelse. Med tiden tjänade hon ihop så mycket pengar att hon lyckades köpa en kyrkstuga och öppna ett nytt café i den. Tidigare hade Olivia Häggkvist, mera känd som Flygande Olivia, haft sin gästgiverirörelse i huset.

Av någon anledning kom Lydia att döpa caféet till Café Du Nord, vars namn ingen riktigt vet var hon fick ifrån. Emellertid var den skyltmålare hon anlätade, Anton Helmer Nyström, inte så bra på att stava så slutresultatet blev Caffé Du Nord. Men Lydia tyckte felstavningen var rolig och ändra därför inte på skylten.

Bilden nedan visar ingången till kyrkogården. Foto: Laila Eliasson 2013.

År 1938 ingick Lydia återigen äktenskap, nu med Hedvin Sjöstedt, född 1896 i Vilhelmina. Men även Hedvin blev fast i dryckenskapen, vilket tärde på parets ekonomi. För att ta sig ur den ohjälpliga situationen flyttade Lydia ner till en stuga vid Volgsjöstrand. Hennes tanke var att ta ut skilsmässa men hon hann aldrig. Den 8 januari 1950 somnade Lydia in och den 22 januari samma år begravdes hon centralt på Vilhelmina Nya kyrkogård, intill nuvarande Folkets Hus.

Skriftliga och digitala källor:

Brev från Elsa Palanco 1991-06-23, Vilhelmina museums arkiv

Gavelin, Karl-Erik. *Vilhelminaborna -1920*.

Sveriges Dödbok 1901-2013, DVD-rom utgiven av Sveriges släktforskarförbund.

Webbplats: finngraven.se

Muntliga källor

Ann Johansson, Östersund. Barnbarn till Lydia

Vilhelmina Nya kyrkogård hämtad från webbplatsen finngraven.se. Rutan i mitten anger området för Lydias gravplats, nummer 155.

